GEREFORMEERD POLITIEK VERBOND

Het **Gereformeerd Politiek Verbond** (GPV) was tussen 1963 en 2000 steeds vertegenwoordigd in de Tweede Kamer. Sinds 2000 vormt de partij samen met de Reformatorische Politieke Federatie (RPF) de ChristenUnie.

Het ontstaan van het GPV hing samen met de Vrijmaking in 1944. Een kleine tien procent van de leden van de gereformeerde kerken verliet onder leiding van de theoloog H.J. Schilder toen hun kerk om de gereformeerde kerken (vrijgemaakt) op te zetten. De Vrijmaking had ook politieke gevolgen, aangezien de gereformeerde kerken nauw verbonden waren met de ARP. In verschillende antirevolutionaire kiesverenigingen scheidden de vrijgemaakten zich af. Enkele van deze vrijgemaakte kiesverenigingen besloten op een congres in Amersfoort in maart 1948 om een Landelijke Contactraad op te zetten. In mei 1950 werd deze tot het GPV omgedoopt.

Het GPV kende een moeilijke start. De eerste driemaal dat zij aan Tweede-Kamerverkiezingen deelnam (in 1952, in 1956 en in 1959) greep zij steeds naast een zetel. In 1959 kwam zij slechts zestien stemmen tekort. Daarnaast had de partij in de jaren vijftig verschillende malen te kampen met interne onenigheid. Een belangrijk geschilpunt vormde de vraag of ook niet-leden van de gereformeerde kerken (vrijgemaakt) lid mochten worden van de partij. Partijvoorzitter F.A. den Boeft was hier voorstander van, maar na een langdurig dispuut werd besloten het partijlidmaatschap niet open te stellen voor leden van andere kerkgenootschappen. Het partijbestuur trad hierop af en werd in 1960 vervangen door een nieuw bestuur.

In de jaren zestig verging het het GPV beter. Het ledental van de partij steeg in deze periode van 6500 leden in 1960 tot 8700 leden in 1970. In 1963 haalde de partij voor de eerste maal een zetel in de Tweede Kamer. Deze werd ingenomen door P. Jongeling. Diens optreden werd over het algemeen gunstig beoordeeld en bezorgde het GPV enige sympathie. In 1967 behield het GPV bij de Tweede-Kamerverkiezingen haar zetel. Vooral onder de meer behoudende ARP'ers bestond na de verlinksing van de eigen partij belangstelling voor het GPV. Omdat zij geen lid mochten worden van het GPV, organiseerden zij zich in het Nationaal Evangelisch Verband (NEV). Mede dankzij de steun van het NEV haalde het GPV bij de Tweede-Kamerverkiezingen van 1971 een tweede zetel, die werd ingenomen door A.J. Verbrugh. Verbrugh was auteur van het richtlijnenprogramma, dat in 1966 was aangenomen.

Bij de Tweede-Kamerverkiezingen van 1977 verloor het GPV een van haar twee zetels. Een belangrijke reden voor het zetelverlies was de deelname van de RPF, die was voortgekomen uit het NEV. In 1979 nam het GPV samen met de RPF en de **Staatkundig Gereformeerde Partij** (SGP) deel aan de Europese verkiezingen. De lijstverbinding was uitermate omstreden binnen het GPV. Nochtans zou het GPV in de jaren daaropvolgend bij verkiezingen voor de Provinciale Staten en gemeenteraden vaker met RPF en SGP een lijstverbinding aangaan. In 1984 haalden de drie 'kleine christelijke partijen' voor de eerste maal een zetel in het Europees Parlement.

Vanaf 1981 werd het GPV in de Tweede Kamer vertegenwoordigd door G.J. Schutte. Evenals Jongeling kreeg ook Schutte veel waardering voor zijn Kameroptreden. Het duurde echter tot 1989 voordat het GPV weer met twee zetels in de Tweede Kamer vertegenwoordigd was. Het ledental was sinds 1970 wel sterk gestegen tot 13.015 in 1990. In 1992 werd in de nota *Eenheid in beleid* voorts geadviseerd het GPV voortaan ook open te stellen voor niet-vrijgemaakten. Het Algemeen Bestuur nam in 1993 het advies over.

Deze 'openstelling' betekende het startsein voor de toenadering tot de RPF. Na de Tweede-Kamerverkiezingen van 1994, waarbij het GPV zijn twee zetels had behouden, pleitten de RPF'er R. Kuiper en de GPV'er Verbrugh in een artikel in het *Nederlands Dagblad* voor een 'lichte confederatie': één programma en één lijst. Pas eind 1995 voerden de besturen van het GPV en de RPF informeel overleg over verdere samenwerking. Op 27 maart 1996 werd een grondslagencommissie in het leven geroepen. Een voorstel van de RPF om gezamenlijk aan de Tweede-Kamerverkiezingen van 1998 deel te nemen, werd door het GPV echter nog afgewimpeld. Het GPV wist bij deze verkiezingen wederom zijn twee zetels te behouden.

Op 18 juni 1998 constateerde de grondslagencommissie dat één politiek organisatorisch verband mogelijk moest zijn. Zij presenteerde tevens een ontwerpgrondslag voor de nieuw te vormen partij. De leden van beide partijen mochten zich tussen oktober 1998 en april 1999 via de kiesverenigingen uitspreken over de plannen. De besturen van de RPF en het GPV constateerden op

24 april 1999 dat gezamenlijk politiek optreden gesteund werd door een groot deel van de achterban. Wel bleken de meeste GPV'ers vast te willen houden aan de eigen partijorganisatie.

Op 21 oktober 1999 presenteerden de partijbesturen hun plan voor de vorming van een unie: de partijen zouden politiek volledig fuseren, maar organisatorisch zouden de RPF en het GPV als eenheden blijven bestaan. Ook de jongerenorganisaties van beide partijen wilden niet langer separaat van elkaar blijven bestaan. Op 22 januari 2000 werd tijdens een gezamenlijk congres in Ede (Gld.) besloten tot een politieke fusie en een organisatorische unie onder de naam ChristenUnie.